

KADINLAR VE SİGARA

Dr. Yaman ÖRS

Neredeyse hangi konuda olursa olsun, çağımızda kadını erkekten ayrı düşünmek, ayrı olarak ele almak doğru olabilir mi? Çağdaş değerleri benimsemiş bir okuyucunun, yazının başlığına duyabileceği bir tepki, böyle bir sorunun ışığında doğal karşılanabilir.

Ancak burada, "ilke olarak" ya da "ilk bakışta" gibi bir ekleme yapmamız gerekebilir. Okumasını sürdürüp yazının sonuna gelecek okuyucu, başlangıçtaki değerlendirmesini belki de değiştirecektir.

Tıp kaynaklarını yakından izleyen hekimlerin, konuyla ilgilenen genel okuyucuların çok iyi bilecekleri gibi, yakın zamanlara dek birer erkek hastalığı olarak tanımlanan birçok durumun, birtakım etkenlerin bir araya gelmesiyle kadınlarda da eşit ya da en azından önemli bir sıklıkta görülebileceği anlaşılmıştır. Bunların başında çeşitli kalp-damar hastalıklarıyla değişik organların kötücül (malin) tümörlerinin, bu arada akciğer kanserinin geldiği söylenebilir. Bu hastalıkların ortaya çıkmasında payı bulunan etkenler arasında ise çalışma yaşamının ve günlük yaşamın getirdiği "stresler", çalışan kadının artan yük ve sorumlulukları, kadınların davranışlar konusunda ve toplum yaşamında erkeklerden geride kalmama çabaları, alkol, tütün kullanımı gibi alışkanlıkların onların arasında da yaygınlaşması gibi değişik ama genelde birbiriyle bağlantılı nedenler vardır.

Sigara içimi ile ilgili sağlık sorunlarının bir bölümü, özellikle kadınlar söz konusu olduğunda, ayrıca estetik açısından da düşünülebilir. Kalınlaşan-çatallaşan bir ses, kirli sarı bir cilt rengi, kişinin çevresine yaydığı kötü bir koku... Ancak bu ve benzeri noktaların ötesinde, bir kadın büyük olasılıkla bir annedir, yakın gelecekte anne olacaktır, ya da ilke olarak anne adaydır; topluma yeni girecek bireyle biyolojik, ruhsal, eğitsel en yakın ilişkide bulunacak kişidir. Belki en başta annelik özelliğinin uzantıları olarak, genellikle yaşamımızda iki cinsten daha düşünceli, daha yardımsever, daha insancıl, daha çok sorumluluk duygusu olanıdır (annelik işlevinin yanında kardeş, eş, arkadaş, öğretmen, hemşire vb. olarak).

Bütün bu "roller", kadınların sigara alışkanlığına tutulmalarına engel oluşturmuyor; çağımızda, yukarıda değindiğim değişimlerle birlikte, eskisine oranla çok daha ileri sayı-

da kadının tütün kullandığını biliyoruz. Toplumsal (belki ayrıca başka) nedenlerle, kullanıma başlama çağı kadınlarda çocukluk yaşlarına pek inmiyor olabilir; ancak "kişilik arayışı" ve başka ruhsal etkenlerin etkisiyle belki onların da çoğu için genç yetişkinliğe uzanıyor olmalı. Sigara içiminin insana "kişiliğini buldurmadığı" ise, özellikle yaş ilerlemiş içicilerce yakından biliniyor olsa gerek; benzeri bütün mantıkdışı (irrasyonel) açıklamalarda olduğu gibi.

Tütün alışkanlığından çok büyük paralar kazanan uluslararası büyük ortaklıklar, insanların mantıkdışı yanına yönelmeyi kuşkusuz iyi bilmekte, bu arada kadınlara yönelik "tanıtma" etkinliklerinde de bunu yeterince değerlendirmektedirler. Onlar yalnız sigaranın değil, tütün sanayinin sigara, puro gibi öteki ürünlerinden de kadına "yakıştır" biçimde geliştirdiklerini bol bol sunmaktadır.

Tütün kullanımından çıkarı olanların "tanıtım" konusundaki çalışmalarının yalnız yetişkinlere yönelik olduğu söylenemez. Örneğin küçük "şık" defterlerin dış yüzlerine ünlü sigara "markalarının" bilinen resimlerinin konması, öğrencilik yaşındaki küçük çocukları "yakalamaktan" başka ne gibi bir amaç güdebilir? Bütün bunları bilmek ve konuyla ilgili olarak bilinçlenmek ise, en başta annelerle öğretmenlere düşüyor olmalı.

Burada, çocuk hekimlerinin çoğunun kadın olduğunu anımsatmadan edemeyeceğim. Ancak, annelere, nikotinin, sütle emzirdikleri yavruya geçtiğini, sigara içiyorlarsa gebelik sırasında daha büyük olasılıkla düşük yapabileceklerini, doğacak bebeğin boy ve ağırlığının önemli ölçüde az olabileceğini, genel olarak da doğurma sıklığıyla adetten kesilme yaşının düşeceğini anlatmanın tüm hekimlerin sorumluluğunda bulunduğu açık olmalı. Acaba hem kadın hem hekim olanlarımız bu konuda ne düşünüyorlar?

Gazetelerden öğrendiğimize göre, ülkemizde bir firma, ürünlerinin satış görevlisi olarak kendilerinde *doğa sevgisi ve çocuk sevgisi* bulunan, ayrıca sigara içmeyen bayanlar aramaktadır. İlginç değil mi?

Bu yazı "Türk Tabipleri Birliği Haber Bülteni"nin Ekim 1985 sayısından alınmıştır.